

No més drets sense febrer.
No més febrer sense drets.
 Los drets individuals son imprescriptibles, ilegibles e inalienables. • Legislar la Libertat baix pretext de garantia, es cometre atentat contra ella. • La libertat propia acaba ill ahont cometa la libertat ajena. Es licit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. • La resignació que predican las religions no es més que la fórmula del engany ab que s' preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las religions son caixas d' ahorros que viuen de la estafa d' admetre capitals en la terra, assegurant pagar trescuts interessos al cel.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

LA TRAMONTANA defensa 'ls principis liberals més avançats, sense atenuants de cap mena. • La TRAMONTANA es anti-religiosa de totes las religions, porque totes son igualment dolentes y depressives pera la dignitat y la inteligencia humanas. • La TRAMONTANA en politica defenia sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d' una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, evuy supeditat al capitalisme. • La TRAMONTANA no está afiliada a cap partit, servint los interessos generals de la libertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

PREUS DE SUSCRIPCIO
 Espanya, 1 peseta trimestre. — Extranjer, 3
Las suscripciones se pagan por adelantat

ADMINISTRACIO : carrer de Ponent, 1, 1.ª : BARCELONA
 Peix pagós e' admeten librerías del Giro Múuo, lletres de fíccil cobre y setils de 15 céntims. No s' admeten librerías especiales de periòdicha

PREUS DE VENTA
 Número solt, 5 céntims. -10 exemplars, 1 pta
Surt d' llan puntualment cada dies

UN ALCALDE SETMESÓ

A la entrada

A la sortida

QUESTIONS SOCIALS

LA LLIBERTAT DEL TRABALL

Res més manosejat d'entre les qüestions obreres que la que 'n diuen *llibertat del treball*, i no obstant res més irrisori que aquesta frase convencional, tant en si mateixa com en totes les interpretacions i aplicacions que se li donen i pugan donar-se-li en lo present i en lo pervindre.

Llibertat es la facultat que té l'individu de fer ó de no fer un acte qualsevol. Aixís se pot dir *llibertat de reunió*, *llibertat d'associació*, *llibertat d'imprensa*, etc., si efectivament cada individu pot fer ó deixar de fer á sa voluntat actes de reunió, d'associació, valerse de la impremta, etc., del modo y manera que ell tinga per convenient, sens trobar cap trava en l'exercici d'aquesta *llibertat*, que descansa en la facultat de fer ó de no fer un acte qualsevol.

Ara bé: és aplicable la paraula *llibertat* al treball? Pot existir en la persona la facultat de treballar ó de no treballar? Tal com està la societat d'avuy, natural que sí; puig ja sabem tots que precisament los que no treballan són los poseedors de la pública riquesa. Mes remontanos a la filosofia del treball, á lo que deuria ser, trobarém que «cap societat civilizada pot prescindir del treball humá per satisfer las necessitats morals y materials que cada dia ab més força va imposant la mateixa civilisació».

Donchs si pràcticament la humanitat no pot prescindir del treball del ser humá, es d'una lògica irrefutable que en l'individu no pot existir tampoch la facultat de treballar ó no treballar, y de consegüent està per demés y es irrisori en filosofia la paraula *llibertat del treball*, com ho fora l'*dir llibertat de respirar*, *llibertat de menjar*, *de beure*, etc.

Tenim, donchs, que la tal *llibertat del treball* no es més que una frase solística científicament considerada, sols aplicable dintre la injusta organització social d'avuy.

Y si del sentit filosòfic descendim á analitzar la *llibertat del treball* baix lo punt de vista pràctic de la interpretació que avuy se li dona, nos trobem que si en lo primer cas es una sofisma y una frase irrisoria, en lo segon es una farsa, un engany, una verdatiera immoralitat sostinguda per la pitjor de las tiranias: la que coarta lo dret á la vida.

Se diu avuy *llibertat del treball* á la «facultat de treballar ó de no treballar» que té tothom, y á la «facultat de contractar lliurement son treball» que té tot treballador.

Respecte al primer punt, ó sia á la facultat de treballar ó de no treballar que té tothom, bastarà ab dir que l'Còdic penal vigent, en son article 10. n.º 23, estableix que es circumstància agravant de tot delicte *ser vago* ó *culpable*, y entent per *vago* al qui no se li coneix medi lliur de subsistència. Donchs si agrava la responsabilitat de tot delinqüent lo no tindre bens ni ofici consegut, ¿ahont va á parar aquesta *llibertat del treball*? Se 'n dirà potser que l'delinqüent s'ha posat fora de la ley pel sol fet de cometre l'delicte, mes á aixó contestarém que may queda fora de la ley qui en virtut d'ells té d'ésser castigat, y que no té d'agrar la pena la execució d'un acte lliur, sino que sols pot determinar-se la responsabilitat penal per la comissió del delicte y la media lliur en ell empleats. Lo que aquí hi ha, es que està en la consciència de tothom, y aixó ho confirma la ley escrita, que la facultat de treballar ó de no treballar no més existeix pel rich, sent en cambi pel pobre un motiu de responsabilitat.

Y si d'agui passem á lo principal, al cabell de batalla dels actuals moments històrics, á la «facultat de contractar lliurement son treball que té tot treballador», nos trobarém ab lo que havém anhat més amunt: que la *llibertat del treball* es una farsa, un engany, una immoralitat sostinguda per la tirania capitalista, tirania que califiquem de pitjor que totes perque coarta al productor lo dret á la vida.

Tothom sab que 's desheretats de la fortuna, los quins tenen forçosament de treballar pera subsistir, en sa immensa majoria, fent un treball pesat, no guanyan per un lleuger aliment. A Barcelona 's journals de la classe obrera varían de vuyt á vint rals per dia de treball. Deduhits los dias de festa, los en que no 's té feyna y 's d'enfermetats, y buscant luego 'l promedi, resulta que per terme mitj l' obrer d'aquesta capital guanya molt menos de deu rals per cada dia que té de menjar ell y sa familia, haventhi molts que aquest sou no 's arriba ni á sis rals.

En tals condicions parlar á un treballador de la «facultat de treballar ó de no treballar» es ferli una burla sangrenta; y quan després de patir treballant la miseria fisiològica, ó sia la miseria en estat de salut, queda sense feyna y passa á patir la miseria patològica, la fam, anarhi ab que té la «facultat de contractar lliurement son treball», aixó ja no es burla, es la mes tremenda iniquitat social, consumada pels poderosos, consentida per las lleys y garantida pel principi d'autoritat.

Per a que un pacte pugui ésser lliure y de consegüent resultar tal pacte, precisa que totes las parts contractants estiguen en iguals condicions de *llibertat* pera realisar-lo. No sent aixís resulta sempre pacte lleoni; resulta aquell pacte que conta la fábula del llió, que escudat en sa farsa obligava á pactar lo que ell volia á las demás feras del desert.

Ara bé; los quins contractan lo treball, son: per una part lo capitalista, poseedor de tot la riquesa pública, y de l'altra lo treballador, acaparador de tota la miseria y de totes las necessitats conegudas, necessitats que no tenen espera y sobre las quals caben pocas reflexions per lo que avassallen. Donchs aixó es la *llibertat del treball*, aquesta es la *llibertat* per la que, eminençia (que ells se diuen) com en Castellar, en Cánovas y altres, diuen que 's té de regular la armonía entre l'capital y l'traball.

Hermosa es la *llibertat* é infinitos los fructs de goig y de benestar que ella té de dur á la rassa humana; mes quan se la veu prostituída d'aquesta manera diten *llibertat del treball* á lo que sols es *tiranía del capital*, y en nom de la *llibertat* s'esclavisan y s'aterrallen los pobles y 's confeccionan lleys tiránicas y l'vici y la corrupció s'estenen provocadoras y desvergonyidas en las més elevadas esferas socials, un per farsa tindria de perdre tota confiança en la eficácia de la *llibertat* si no 's convengués de que 's liberals que avuy imperan no son més que altres Cains que tractan d'assessinar lo que fan veure que estiman pera millor acabar de prostituir en lo vic engendrat pel privilegi de classe.

Per aixó farán molt bé 'ls obrers, quan sentin á algun sabi encarrtonat que 's parli de la *llibertat del treball*, en resendre que alló no es més que la *tiranía del capital*, cosa que ells ja saben á pesar de sa ignorancia, perque ja han vist que sols per la farsa y per la farsa se pot aguantar lo «meme social d'avuy en que l'gandul es l'amo de tot y 'l treballador no es dueny de res».

ALS HEROES DEL DILLUNS

A vosaltres, perularis de baixa estofa escullits d'entre lo bo y millor de cada casa, protectors de picayens y taruguiyas, amparo de arcabotes y timbas, refugi de prostitutes y jugadors, perdició de cataplasmas y mercuri, requeté de la policia, jo os saludo.

A vosaltres, honorable cos de membres podrits de la secreta, corresponen tots los honors de la gran batalla y brillantíssima victòria que contra gent indefensa y prostrats encars per cosos ben armats dongueru y guanyareu lo dilluns passat en lo passeig de Colon y Rambla.

La causa dels fabricants de Manresa posada al amparo de vostres garrots, no pot ésser cosa més acertada ni més conservadora. E'ls la escoria dels fabricants; vosaltres es la escoria de la policia. ¿Quanta inmundicia pera olegar las aspiracions obreres!

Deu os fassi trobar un duro cada dia y os dongui autoritat que os atinxi contra indefensos, y gosarú la suprema felicitat del gos patit que embe-teix quan los altres fugen y fuig quan embe-teixen. ¿Gloria als valents del basó de punxar serrius, quina heroicitat pronga avuy la fama desde el Tin Nel-lo á la barraca de refrescos de Canaletas!

Vosaltres, que sentireu dillans los aplausos del Cívico conservador y d'una Societat de des-creít de la plassa del Duch de Medinaceli, no podreu per menos d'estar orgullosos de la vostra obra, al veure com los bandoleros de levista en moments de perill se saben posar al costat de sos menors aplaudint vostres salvatajades.

Caras patibularias de la secreta, salvadors del ordre y de la llibertat... ben entesa, requeté de la policia, atropelladors d'ofici, ganduls de professió, heroes de la jornada del dilluns, ¡jo os saludo! per vostra heroicitat.

Y recomano al poble honrat que 's recordi de vostres extraordinaris servets pera que 'l dia de la justicia, tal volta no llunyá, pugui donar-vos á tots lo premi á que os havéu fet sobradament acreedors.

UN ATROPELLAT

A BOCA TANCADA

—Pau de la Laya, veu't, que corria de mi y dia per Barcelona, que tot ho busca, que tot ho prova, que tot ho estrina, que tot ho toca, digna, que passe! curti, que 's conte! parti, que pensen! canu, que volen!
 —Ea cosa certa que esta lo temps que altre cop portan per donarnos sota!
 —Ea una llana que 's de la porra sense malícia (ja se suposa) donen tanyina á las personas que molt tranquils passen la setona prenent la fresca ja que 'l sol torra!
 —Era mentida y en totos los pobles, distats y vilas que huela volen!
 —Ja, consell! per qué no aboca! mirra qu'ab anes tothom 'l escolta...

¿Té por de rebre? veu una cosa més humilianta per diria un home! Deixi 'l politichs si li fan nosa, parli dels morros, parli del desert, de Buenos Aires que s'estabolan, dels nous borregos que bende 's deman porque s'atipin un rich de sops plena de sales conservadors, que segona diuen es cosa bona. Busqui paraules, obri la boca, home, atrohoni, ¡llamp! qui li contar —Tingan paciencia que jo 'n tinc molt per sufrir tantos á sosas horas; aixís digueman, que 'l que no perca: per més que cridin y m'arme bronca ni una paraula dirá ma boca.
 —Lo mostru saben! si es que 's ghoran aquí i explora en esta estoria.
 Res los drets valen contra la farsa: boca tancada no cria mocacs.

PAU DE LA LAYA

Casá de la Selva 28 Juliol 1890

Company en condemnació: Veig á ferli á V. y sos lectores cinc centims de lo que 'm passá.

Vehiciquí que era 'l dissapic dia 10 del corrent, quan havent plegat del treball y cobrat los diners dels meus vobors, jo anava per la carretera de l'agostura, passeig de costum diari. Al ser prop los taners d'en Fells, que 'n dihem los de dia vici, un creste-d'animas de casti, ab son pot de confitura, m'atrapá.

Quan es á deu ó dotze passes lo seu camp de viatge fa boes tres vegades las campanes... no sé si ho veig fer, y per gort ó per veure si era sort, pero jo 'l veig fer, y moment lo ministro del seu senyor se dona al gort al gort, llevase la gorta. — Ja, com si mingi hi hagués, aprop meu, avall falta gent; al veure tal actitud de no fer cap acció á tal cosa, me torna altra vegada, pero ab una veu com si ell fos lo meu duenyo. — Llevase la gorta que passa 'l sacrament. — Jo, al sentir tals paraules ab un arrugança, me vaig dir y el vaig dir: — No vull pas llevarme. — Per qué? — Perque no 's dona al gort al gort. — Però home, llevase, creatu. — No vull ferho. — No veig que passa l'sacrament sacrament! — Veure, li conteste jo molt cremat, d'cal enter: lo pas es libre. — Bueno, donchs no donarem part. — Vosté mateix.

He passat més d'una setmana y encor es l'hora que m'han d'invitar parlar á cap pueyo ni m'han dir res abutament.

Ara jo vull dirli la meua.

¿Quin será 'l dia que aquest óbre de corona afeiyada tindran la vergonya de no molstrar als ciutadans per tals coses!

Que no saben aquests capellans intolerants que la Comissió espanyola vigent, deu que ningú podrà ser molstat en verrieri onguany per onguany religiozal!

De mi ho poden tenir per auto, que no me li llevaré may per coses tals; pero que sigui per una vetllada literaria, per vistó una escola laica, ó una seua exortema y presunçione en una reunió d'obers defenent los seus interressos, sempre hi fare jo saludó.

Sens tenir més per dirli, senyor director, hasta un altre dia que passí algo que no sigui rovellat.

ANTON MORATÓ

Vilaverd 7 Juliol 1909

Extimat company: Ha mort lo fill del llibrepenador Joseph Soler Miret, y tots los companys y amichs del Decanatuat pare havem acordat rendir li un tribut y un consell en l'acte del enterri, que s'ha fet purament civil sense cap costat d'iglesia.

Com ha sigut lo primer acte de tal naturalesa que s'ha fet en aquest poble, la gent de can catòlics reuñien com cavalls, formaven grups pels carrers y no podien acabar que un angust delictu se'n pogués anar al col sense pagar y reventar de consens cristian al pontat de la iglesia. Lo més bo es que molts de aquestes inferners ique pels rodolls no dibuen més que besties, mentre se quedaven de que s'havien quiet de guanyar 5 pesetas al rector, no s recordaven que elles van quedar a deure la queros del treball de reuñir lo cap a sos cristians, ab la circunstancia de que lo rector las criticava cada dia porque no l pagaven.

Acabo aquesta carta acompanyant al amich Soler y a sa esposa en lo sentim per la perdua de son fill, al mateix temps que indubint al poble a que la segueti en saber prescindir del cie o.

En Ecosiá

En la última hora de nostre número passat diguerem que estavem abocats a una huelga general, y sosteniam que l'únich perill contra l'ordre públich lo constituían las autoritats, que, interpretant la política conservadora en lo sentit d'aplicar lo sistema preventiu, ellas serian las provocadoras dels conflictes que poguesin venir.

Y los resultados han vingut de ple a confirmar nostra opinió.

Tot estava tranquil lo dilluns a la tarde; la huelga general anava prenent peu, quan sortint lo mateix gobernador civil en persona en busca d'una manifestación que nosaltres, sent al mitj de lo que tal se li deya, no sapiguerem véure-la, comensá a fer disoldre a tot grupo d'una persona en amunt, y 'ls cops de sabre de civils y poissions, y sobre tot las garrotadas dels de la secrets, que anavan vestits de persona, s'emcarregaren de posar de relleu que en lo sistema conservador res més tonto que confiar en lo dret que té tot ciudatá, porque aquestos senyors van de dret al tort sempre que 's dona la gana.

Que l' gobernador de la provincia no tan sols obrá mal, sino que fins faltá a la llei no fent las intimacions que aquesta marca pera disoldre lo que 's creguin per las autoritats manifestacions ilegals, no ho dibem nosaltres sols: ho ha dit tota la premsa, ho diu encara Barcelona entera. Mes no tingan por que succehivats res a la superior autoritat que stais ha olvidat la llei que als altres vol fer cumplir. Hagués faltat a ella un ciudatá qualsevol y ja tenia feyna a gratar.

Que sempre las lleys tingan d'ésser feyas pera cumplir las a baix y trepitjar las a dalt!

Havent vist los representants de las societats obreras partidarias de la huelga, que ab los conservadors no hi ha que farse d' exercir drets sino d'imposarse per la forza, ja que la forza sols ab la forza por contrarrestarse, acordaren acabar la huelga «no acceptant la lluyta a que se 's provocava, y pera la qual no estavan preparats ni tenian bandera revolucionaria en aquells moments, y en sonloch a favorir als huelguistas de Manresa ab recursos pecuniaris, obrint suscripciones en tots los centros obrers, quinas cantants s'entregarian directa y exclusivament al Centre obrer d'Arts y Oficis de Manresa y no a cap representació de las Tres Clases de Vapor.

Defensors sempre nosaltres dels interesus de la classe obrera, recomanem a nostres companys que practiquin la solidaritat com era 'a demana, y que no vulguin caritat de burgueses de cap mena.

Sense cartells, convocatoria ni res, va celebrarse 'l diumenje passat al mati un meeting en lo teatre Galvo-Vico pera fixar la conduca dels obrers barcelonins respecte a la qüestió de Manresa.

A pesar de tan poch propicias circunstancias, lo teatre 's veje ple de gom-a-gom, tenintse de quedar molts obrers de portes en fora.

Alli fou proclamada la huelga general per unanimitat y ab lo major entusiasme.

La reunió aquella havia sigut organizada

solzament pels anarquistas, ó sia pels que en totas las qüestions del treball contra 'l capital s'hi tiran de cap a favor del primer, sens consideració a ningú ni a res.

Quan la present qüestió obrera estiga del tot lleu, analizarem lo per qué de certes anomalias.

En nostre número del 1.º de Maig publicavam lo següent sullet:

Al partit socialista obrer espanyol li ha vingut com l'anió al dit aixó de la manifestación, porque d'aquest modo molta s'han adonat de que existia al tortre ocasió de manifestarse.

Ara sola falta que se 's sapiga aprofitar y que no constitui distingsint per son odi als demés socialistas.

Donchs no ha aprofitat l'advertencia, porque tant per una correspondencia de Barcelona que publica *El Socialista* de Madrid, com per una conferencia donada a Sabadell per membres de dit partit ab aspiracions de jefes, com per sa conduca en la intencions de la huelga general, los capitosos del anomenat partit obrer, no han posat de relleu més que concupiscencias personals y odi als demés socialistas.

Mal camí escullisen pera arribar prompte a diputats los que a las Corts no sabrían més que donar caparradas.

La ley d'ordre públich y l'Códich penal vigents disposen, lo primer en la formació de grupos sospitosos y l'segon en los delictes de rebelión y sedición, que la autoritat donará tres y dues intimacions respectivament abens de fer us de la forza pera disoldre 'ls grupos ó 'ls revoltosos, prescindint de tals intimacions, que tenen de ferse sempre ab la major publicitat possible segons la ley, tan sols quan los sublevats ó 'ls revoltosos sigan los primers en rompre lo foc contra las autoritats ó tropas.

Donchs havent menat d'ello y donar mucha lena lo gobernador de Barcelona sens las intimacions de la ley, a consecuencia de quinas ordres reberen feridas y contusions molts tranzents, pacífics obrers y donas, queda jutjat com ho ha pels nostra primera autoritat gubernativa aixó de cumplir y fer cumplir la ley.

Ha fet lo del qüentó *De pagar tú a pagar jo quantis te'n menjarias?*

Lo sexo débil, quan lo perseguita la miseria y la ignorancia, cau en l'abim de la prostitución. Lo sexo fort té també un abim quan se veu perseguit per las mateixas causas ó pateix de genduleria: la policia.

Als prostitutits de abós sexes los caracteriza esteriorment la manera de vestir, lo cinisme del seu aspecte y, especialment als marxos, un ayre de matón que sols pot adquirirse a presiri.

Y no obstant, aquets últims son una columna del ordre social, com ha quedat demostrat durant los episodis de la huelga.

Quins societats la que necessita de semblants sostenidors!

Lo pasadé de Colon se troba, com saben nostres llegidors, inclós com un entre-pardessus entre las estatuas de Lopez y de Colon; abduca per sas acritus y colocació semblan posadas expressament pera assistir al esabrupte autoritari-burgés del dilluns.

En Lopez mirant cap a Barcelona, ab la faixa de capitalista orgullós, semblava una autoritat ordenant las cargas de caballeria, de infantaria y de polissonts; en Colon, mirant cap a mar y senvelant a l'horizont ab lo bras estés, feya com si volgués indicar als treballadors que si 's reñen de las lleys y de las instituciones burguesas ja poden abandonar la patria de la explotació, de la usura y de las dragonedas pera fundar una societats nova en altres comarcas no corrompudas encara per la civillización cristiana-politich-burguesa.

Las duas estatuas simbolizan lo passat y lo pervindre, y l'espay d'entremis lo camp de la lluyta actual entre burgueses y treballadors.

En la República Argentina ha sigut necessaria una revolució al crit de «Viva la moralitat!» pera posar a rotlló a aquell gubern.

La revolució ha triunfat després d'una lluyta sengrienta en que han mort més de mil personas.

Haviam convingut en que ab la República desaparexia la immoralitat... pero 's fets demostren lo contrari en la federal Argentina.

Queda, donchs, demostrat ab tota evidencia lo que en Pi y Margall va escriure fa trenta-cinch anys:

«La República es encara poder y tirania.»
«Quan costa l'emancipació al vér humá, al tipo me-perfecte d'tots los creats, de las preocupacions que 's rodejan?»

Los conservadors han entrat al poder, tothom a lo menos aixís ho creu, gracias a la protecció que 's ha dispensat lo general Martínez Campos.

Donchs acaba de llegir en un periódich de la cort, que 'l buró de la Audiencia de Madrid es un ex-assistent del ciut general que ha conseguit tan honorós empleu gracias també a las recomanacions de son antich amo.

Y venquí com pot dirse dels empleus de Madrid, que ho son per aquels influencias desde ministro a buró.

A Palma de Mallorca hi ha 300 cases habitadas, encara que declaradas inhabitables.

L'Estat va cobrent la contribució y 'l propietariats los lloguers, y si al millor se fa una truxta d'aquells miserats estadians, se 's treura com se pugui, se 's enterarra, y en pou. No ve d'uns quans centenars de proletaria. Lo capital no pot perdre may.

La Societat laica *Gutenberg*, trasladada en lo num. 438 del mateix carrer de Consell de Cent, ve donant una serie de conferencias públicas que s'celebran tots los diumenjes a las 4 de la tarde, las quals van precedidas d'un petit simulacre d'exámens donat per los alumnos de sos colegis.

En la conferencia d'aquest últim diumenje, que fou molt concorreguda, feren us de la paraula varias alumnos, los senyors Tudury y Pons, Boner, Quñoner, y la distingida escritora Conxa Seras.

La propia societats celebrará próximament una vetllada extraordinaria solemnissant la inauguració de son nou local.

Un matrimoni y sis fills, lo de més edat de 14 anys, impulsats per la miseria, se varen tancar a se habitació ab una fogarada de carbó. Sols la mare tingué la immensa desgracia de viure quan los veltins obriren la porta.

Una mare de 40 anys y una filla d'11 se suicidaren per aïstia també per la mateixa causa.

Y aixó ha succehit a Paris, capital del nou civilizat, després de 1800 anys de cristianisme y quan s'acabava de celebrar lo 101 aniversari de la revolució francesa.

En vista d'aixó, ó s'ha de desconfiar del progrés de la humanitat, ó s'ha de reconeixe que 'l cristianisme y la democracia son inefficaces per la practica de la justicia.

LLIBRES REBUTS

Las *puerzas de la vida, estudios fisico-químicos, fisiológicos, biológicos y terapéuticos, que prueban la posibilidad de prolongar la vida humana*, en un libro, que forma un bouché unmar de 234 páginas, es origina del mateix D. Juan Fernández Ballasteros, y en ell s'oué ab brillants la teoria d'allargar la vida humana fins a un promedi de cent anys per medi d'un exercici conscient y un bon régime d'higiene pública y privada. Se ven a 2/50 pesetas en lo Centre d'Estudis Psicológicos, Riera de Jover, 31, n.º 1.

¿Qué es *salud pública?* novela social contemporánea, per R. Vega Armenteros. — En aquest libre se descriu més que una novela, un drama real y posuít pel qual fou condemnat son autor a cadena perpetua per la Audiencia de Madrid. Per nosaltres entranya tota una qüestió social lo problema que presenta l'autor, la qüestió del divorci y del amor libre, que lo honor al no ho d'ello quelet una marca que més a se meter al terra per ganyia ó per creures ofés en son honor. La obra está ben escrita, resulta interesantissima, y s' ven a 1/10 pesetas en llibrerias y en case son editor, D. Joseph Matarredona, Horno de la Mata, 5, prel., Madrid.

Después pronunciat pel regidor de Figueras D. Joan M.º Bulli contra la existencia legal y reglamentada de los casos de prostitución. — Ab riquesa de dotes combat lo Sr. Bulli la existencia y reglamentació d'aquestos casos ab motiu de defensar son vot particular pera que sien abolidas a Figueras, en la sessió tinguda per lo Ajuntament de dita ciutat lo dia 7 de Maig d'aquest any.

L' *inimici de Manresa, drama en tres actes y en vers, original de M. Fius y Palé*. — L'argument no está desprovist d'interés y fins hi alguna escena dramática recomanable, pero resulta feble y alguna cosa forçada ó defectuosa la verificación y demés condicions literarias de la obra. Aquest drama está dedicat al Ajuntament de Manresa, que acceptat la dedicatória ha fet imprimirlo a sa expensas. Costa 2 pesetas.

Tant que *va per quatre*, comedia en un acte y en vers, original d'Antoni Soler. — Se 's ha remés un exemplar de la segona edició d'aquesta comedia, que vol a rate y ven en lo kiosco d'apropé Ben ém, en la Rambla.

SCIENCE & PHILOSOPHY, essays de crítica positivista. Llibre escrit en portugués per Teixeira Bastos.— Forma aquesta obra una col·lecció de quinzè articles publicats ja per son autor durant dos anys en varies publicacions periòdiques, però que s'completan tan bé per analitzar i resumir la filosofia positiva, que en conjunt més son propis d'un llibre que d'articles solts. Al florir filosòfic i del dinstingu escrítor l'obra acompanya una dialèctica contundent que convens en lo que l'autor se proposa demostrar. Està dividit en duas parts, tractant de ciencia la primera (antropologia ab preferencia) i filosofia la segona, ocupante de sociologia, materialisme i positivisme. La obra consta de 266 planas en 8.º ab bonica coberta, y val 500 reis (15) pesetas aportsament a Portugal, essent impresa a Porto, typographia de A. J. da Silva Teixeira, rua da Cancellia Velha, 70.

Periòdics rebuts de nou desde després del 1.º de Maig, y ab los quals queda establert lo cambi.— *El Corsario*, de La Coruña; *El Eco de la Enseñanza*, y *El Microbio*, de Madrid; *Periquito entre ellas*, de Victoria; *La Avispa*, de Málaga; *El Pichy Catalán*, de Girona; *El Obrero*, del Ferrol; *La Mangra*, de Sant Gerovani; y *El Progresista*, *Paso al Progreso*, *El Faro del Seguro*, *La Escoba*, *La Humana Comedia* y *La Polla*, d'aquesta ciutat.

TEATRE FLODADO.— La ópera del mestre Suppé *Un viaggio en Africa* no pot començar ab moltes altres matèies compositor; encara que la música es agradable com en lo final del primer acte (lo millor de l'obra), com que floueix l'argument y l'moviment es encas, ha sigut ja retirada del cartell ab tot y ésser en ella molt aplaudida las Sras. Ferrera y Marrozo y los Srs. Sadini y Grossi. En cambi en lo *Collaqui* lo Sr. Suppé no té a compondre lo gust del públic escrivint una música alegre y variada para un argument divertit y de joch. Lo Sr. Grossi fet un acabat artista.

TEATRE NOVELATS.— *Las Tres Cruces* es una obra lleugera, faltada de moviment, encara que escrita ab bonics versos, però d'aquella que no encanjan cap idea; los personatges no son naturals, semblan figures de cera, faltant vida a tots. Los actors varien fer esferos para fer que la obra fos aplaudida, però l'públic va conèixer que no valia res.

TEATRE CALVO-VICO.— Actua aquí una companyia de sarauela y un' altra de ball. La primera no es gran cosa; ja s'ha deixat sentir alguna que altra obra bona, com *Los Mosqueteros grises*, per exemple; però molt prompte s'ha deixat portar per lo corrent y tornarém a sentir aquelles pessas d'un acte sens argument, sense gracia y sense res. La companyia de ball molt aplaudida. En aquest teatre no més s'hi veuben floros quan s'hi tracta la qüestió obrera, com en los meetings deis dos diumenges darrers.

GRUPO ESCENICO.— Si començad per dir que dels artistes que inauguren la temporada sola no quedan dos d'artes y que tots los demés son nous y jamay vistos y no des de primera, es a dir, notabilitats en lo seu gènere, diria una veritat y com que no m'apassiona l'un espectacle més que l'altre, unch de dirho, lo Sr. Alegria torna a fer lloros funcions gracias a la novetat de sos espectacles. Los ocarinatiss salmasins, Louise y Antoinette Goutard, las germanas Chiarini, Delposq, Airich y molta altres son sempre aplaudits en sos respectius exercicis.

TEATRE GAYANAS.— Després d'un llanch repertori y de escullida variada vejem ab gust la ópera de Bretón Gill *Amant de Teruel*. Sola la veig sentir en eix teatre lo rit del ensaig general y vaig veure al tenor Bertran que desempava bastant bé l'paper de Marcella, aixis com la Sra. Muñoz lo d' Isabel, lo Sr. Carbonell y tots los altres foren aplaudits en sos respectius papers. La orquestra y la coros a pareu. Las decoracions del Pla y la figuracions del Sr. Labarra son boniches y de gust.

CONCERTS MATINALS.— Lo dia 25 tingué lloch en lo Teatre del Tivoli lo quint concert matinal. Com a novetat, hi havia una composició descriptiva, titulada *Homes a la Primavera*, original del reputat compositor Sr. García Robles, que resultà magnífica. La *Nit y Lo Cantor del Poble*, del mestre Goula, son composicions que sempre tenen que repetir-se; mes aquí al costat de aixó posar la *Marcha triunfal dedicada al insigne marino Isaac Peral*, de Bordes, una composició falta de grandiositat y de conjunt, fou un diàbrot, feix molta creyan que era una cançó de guerra. La composició de Hiller, Thomas y Auber foren molt aplaudida, al igual que *Guisa y Planys y Gloria d'España* del inmortat Clavé. Los coros y orquesta, al igual que l'director Sr. Goula (fill), molt bé.

L. EPOLDA G.

LA RESURRECCIÓ DEL DIABLE

Atestada de gent se sala estava d'una rica y hermosa teatista. Aixó sola ben clar indica que s' tractava d'un assaigó estrambòtic aquell dia. En mitj de la gran sala, de gots plena, una taula hi havia molt grandiosa; ampollas de vi bo de tota mena anunciavan la festa religiosa que anava a celebrar el doctor Baldori, junt ab aquella colla de rancos que estan esperant ab gran defrici l' hora de atrecc 'ls gots y obrir 'ls bocas. Ni un sol dels convidats, allí podia concebir del rector l' estreme projecte; cada qual hi clavava l' que sabia sense podé endevinar per quin objecte se trobavan reunits en l' ampla sala.

adornada ab domasos y poltronas d'aquelles que en le iglesia en dies de gala servexen sols pels fills de cases bonas. Després de estar allí la comitiva un' hora amunt y avall ab gran misteri, encas com una feya l' rector arribá seguí d' un escuís sense sentir. En mitj de gran aplausos y vitalladas tributats per la creta concurrencia, don Baldori bo-y-dret y a mans plegadas los fa l' següent discurs, plé de eloqüencia:

«Cahillera: los hi cridat per celebrar una festa ab totes solemnitats, com si del mon la impietat ja estigués del tot ben llasta. Sabran, senyors, que ja he mort lo nostre enemich més gran; lo diable terrible y fort que, ocupant fei de son cor, nos feya morir rabiant.

Ha mort per no viure més la sequerosa Tramontana, la serp que ab més interés, nostras honras ha malatós ab un buf cada setmana.

Las impuras alenadas etidias d' un pou de fems en no res s' han transformadas, com ses tremendas Festadas y l' vi repich del Mal temp. Deu, lo nostre salvador, enterat de la cruel guerra que m' feya un mortal travador.

—No valia—ha dit el rector, més ignominiosa a la terra.

Y ab una sola mirada, al qui tan mal nos ha fet, si be del mon no l' he tret, li ha dat tot obsequiada que l' he deixat mitj-desfet. Jo, perque l' rector març de nostre cruel adversari no quedí en lo mon grabat de que s' treguin he pensat las lloras del Calendari.

Suplant que tota vostra son canònicas de bon fi, ma intenció ja heuran comptés, que es, celebra aquest succés aliant las copas en l' ayre.

Brimdem per la salvació de la iglesia, ab goig y afany; brimdem ab satisfacció, y enforas la religió ab gloriadas de xampany.»

Aquí es quan tingué lloch lo rebombori de crida no s' va vulguir més y extranya brama. No se puá si en l' infern d' al purgatori hi ha tan foch, tan ardit y tanta goma.

Dava gust contemplar com s' empapavan de xampany y vi bo tota a la una; de quin modo y que ha nova demostravan que havian corrigit bastant la tona. Mava parí quan se de beure, mitj rendida, estava aquella gent tan cristiane, un xicot pel carrer se sent que crida:

—Per cinch cèntims, aquí vol La Tramontana!

Sensació; l' un a l' altra ab rabia s' mira, se pertaca que l' rector, la veu aquella torna a repercutir: encament més l' ire dels que anavan ja ab por d' orella a orella.

A la veu del xicot, ningú contesta; l' un s' amaga y fuig l' altre cap a fora, y aquí acaba la festa, triada festa!

Lo mateix que l' rector, de l' Aurora. Pel carrer, tot es pau, goig y armonia; tothom La Tramontana ab gust demana, y l' xi ot va cridant ab alegría:

—Per cinch cèntims, aquí vol La Tramontana!

JUANITO CATALÁ.

Nostres lectors recordaran aquell procés ridícul incoit a Mataró sobre una veritlada librepensadora donada a Alella en Abril del any passat.

Donchs a pesar de que pel decret d' indult de 2 de Mars d' aquest any esduca tota acció penal contra aquell fet, continúa l' procés anant d' Herodes a Pilat per a donar llargas al assumpto y seguir fastigujant als injustament processats.

Per cert que un d' aquests, lo professor de la escola laica de Vilassar de Mar Sr. Cartanyá, ha dirigit una carta al rector d' Alella, acusador privat en aquest judicial bunyol y a quina instancia s' han fet totes las anomalias de tan ridícul procés, dibentit tantas y tan oportunas cosas sobre 'ls capellans y 'ls librepensadors, que n' hi ha, si tingües una mica de senderi l' ensotant, para ficar lo cap sota terra y no tornar lo a treure may més, perque aquesta carta, impresa en fulla suelta, ha circulat profusament per tots los dominis e-spirituais y contorns del rector d' Alella, que al veuresho tot perdut feya proposar arreglos de vintinch naps per barba para que la justicia no tirés avant.

Bona está la justicia en mans del rector de Alella, anissada pel carconda apotecari y sostinguda per la influencia del diputat del districte!

EP

Demé passat es la festa major de Sant Esteve Sasrobiras, y l' vicari ja s' ha aprofitat ab temps recomanant desde l' cubell als feillegros que tots los forasters que vagin aquell dia al poble los portin a visitar las obras de la nova iglesia y sobretot que 'ls fassin allargar las mans, frasse mística equivalent a *escurar las butxacas* en llenguatge vulgar.

Entre aixó y que tant lo *rech tort* com en *Nas gros* de la sagristia sempre están dibent que no tindrá tranquilitat a casa seva qui en dia de festa no vagi a treginar sorra de franch per las obras de can piadós, ja está ben fresch qui trepitja Sasrobiras y no esquitxa l' *conquibus* en favor dels enganya-animas y espantia-cossos.

EP

Dos *pebrots negres* en lo carrer del Gat de Madrid anaren a bofetada neta dintre d' una taberna, rodolant teulas y solides cap a la via pública, d' abont la policia los recullí y portá a la prevenció a dormir la mona que 'ls arrastrava.

Ja ho veig; trobantse en lo del Gat, volgueren agafar lo nom del carrer.

¡Son tan amichs de pendre!

EP

A Banyolas l' altre dia van enterrar una criatura sense obrir l' forrellat del cel, y com lo pare de la difunta no volgué que la seva nena se quedés als llims per culpa de no poguer pagar alguns *gort-goris*, se presentá al rector fet un vitajo, li digué cul-d'olla, esgarraparriscots, *rosegas-sebas* y no sé si menja-nevotas, ab lo qual l' estamordi, y l' borinot negre decidí llavors entendre la divina cédula a la morta fentla desenterrar, portantla a la iglesia y cantantll unas peñencas místicas capassas d' enterir a Sant Pere encara que estés dormint ó fent volar esperits sants a la porteria del cel.

Que si hi ha junta de Sanitat a Banyolas, diuben, per demetre tal atach a la salut dels banyolins? Déixinse de tonterias.

Aquí l' que convindria averiguar es d' entre lo pare que ho sollicita, lo rector que ho feu y la autoritat que ho consentí, qui era l' més caramal.

Jo crech que allí hi havia tres personas dinstintas y un sol ruch verdader.

EP

Pot mossen *Merenguer* de Cornudella no ser orador y fastigujar cada diumenge al auditori quan ab paraules encostipadas los explica cosas del Evangelij ó miracles d' algun estadat del cel, però l' altre dia desde l' cubell si que donava gust de sentirlo explicant que ell no volia fer lo negoci de llogar las cadiras a la iglesia; perque «para robar poca cosa no s' volia posar a lladre.»

Jo si que en aixó no tinch res que dirhi, y deixo a mos lectors que treguin punta eils mateixos a tal afirmació.

Pero piadosament pensant ¿qué deurán dir a aixó los demés negociants de culs de cadira de las iglesias?

SINONIMIA

De Tot arribá un vapor, y a més del vi y mineral portava moltes botas de rich y flasant color.

A. GIBERT.

GEROGLÍFICH

D D.

Carlos Enrich

X

TOT ARE

IN

A

ANTONY DEL ORAL

SOLUCION

¿ LAS CABOARIAS DEL NÚMERO 468

XARABA.—NICKEL.

MUBANA.—KIU. PIU. NIU. VIU.

Tip. «La Antena», Baile de la Universidad, 4, Barcelona